

26 בפברואר 2026

לכבוד
משה בן זקן
מנכ"ל
משרד התחבורה

לכבוד
ניסים פרץ
מנכ"ל
נתיבי ישראל

באמצעות דוא"ל

שלום רב,

הנדון: התקציב עבור מערכת הסעת המונים לאורך כביש 65 חוצה ואדי עארה, מכוח התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026 (החלטת ממשלה מס' 550) – פנייה לפני נקיטה בהליכים משפטיים

סימוכין: מכתבנו מיום 18.5.2025, מענה מיום 18.5.2025, תזכורות מימים 27.6.2025, 25.8.2025

הרינו לפנות אליכם בשם הוועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות והאגודה לזכויות האזרח בישראל בעניין יישום סעיף 17ד(3) "מערכת הסעת המונים לאורך כביש 65 חוצה ואדי עארה" להחלטת ממשלה מספר 550 מיום 24.10.2021, שכותרתה "התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026" (להלן: **החלטת הממשלה או החלטת הממשלה 550 או תוכנית החומש**), ולדרוש לתקצב באופן מיידי את התשתיות והעבודות לשדרוג כביש חוצה ואדי עארה, לרבות הקמת מחלף מוסמוס; ולהשיב את כל הכספים שנעשה בהם שימוש ללא סמכות לטובת פרויקטים שלא קשורים למקטע חוצה ואדי עארה, כפי שיפורט להלן:

הצורך האקוטי בהשקעה בכביש 65 חוצה ואדי עארה והחלטת הממשלה 550

1. בשנת 2021 התחייבה הממשלה לפעול לפיתוח חברתי כלכלי בחברה הערבית (החלטת הממשלה 550). בין שאר הדברים, ומתוך הכרה בפערים בתחומי תשתיות התחבורה, התחבורה הציבורית, הנגישות אליה והבטיחות בדרכים, הוחלט על השקעה משמעותית בתשתיות אלו (סעיף 17 להחלטה).
2. בתוך כך, הוחלט בסעיף 17(3) אופן מפורש ושאינו משתמע לשתי פנים כי משרד התחבורה יקצה ממקורותיו תקציב של 557 מיליון ₪ כשלב ראשון לשם השקעה בהקמת מערך הסעת המונים לאורך כביש 65 חוצה ואדי עארה (להלן: **כביש חוצה ואדי עארה**). החלטה זו נעשתה על רקע צורך אקוטי בטיוב תשתיות התחבורה בו.
3. כידוע לכם, כביש 65 הוא עורק תחבורה ראשי וחשוב בישראל המקשר בין מישור החוף (חדרה) לגליל התחתון (ואדי עארה) ועמק יזרעאל (עפולה), ומשם לכיוון הגליל העליון. הכביש משמש ציר רוחב אסטרטגי המקל על התנועה מהמרכז לצפון. באזור של כביש 65 חוצה ואדי עארה חיים מעל 120,000 תושבים ערבים בתחומם של כ-15 יישובים שונים. עבורם, כביש חוצה ואדי עארה הוא עורק תחבורה מרכזי המהווה חלק בלתי נפרד מהרחב היומיומי, הן ברמה

- המקומית המחברת בין כלל הישובים, והן ברמה האזורית המאפשרת לתושבים נגישות למקומות תעסוקה, שירותי בריאות, מוסדות השכלה גבוהה ומרכזי תרבות ומסחר.
4. למרות מרכזיותו של כביש זה בחיי התושבים, נסיעה בו ברוב שעות היום חושפת מציאות קשה: פקקי תנועה מתמשכים, עומסים בלתי נסבלים בכניסות וביציאות מהישובים, היעדר תחבורה ציבורית יעילה ובכלל, אפשרות לגשת לתחבורה זו מתוך היישובים, קושי תנועה פנים יישובי ועוד. יתר על כן, בתקופות של חגים ומועדים מיוחדים, תושבי ואדי עארה סובלים מפקקי תנועה חריפים בשל הגברת תנועת המטיילים לצפון הארץ וממנה.
5. לצד עומס רב, כביש חוצה ואדי עארה הוא כביש מסוכן מאד. נתוני הלמ"ס ומשרד התחבורה מלמדים כי במקטע כביש זה התרחשו בין השנים 2020-2025 כ-3,400 תאונות דרכים, וכי מספר התאונות לקמ"ר היה בין 50-200.
6. לשם השוואה, במקטע של כביש 65 שבין חדרה מזרח ועד מחלף עירון, אירעו באותה תקופה **1,343** תאונות דרכים. מספר תאונות הדרכים לקמ"ר היה 0-50 תאונות לקמ"ר. בנוסף, במקטע כביש 65 שבין צומת מגידו לעפולה (לא כולל עפולה) התרחשו באותה תקופה **388** תאונות דרכים, ומספר תאונות הדרכים לקמ"ר היה 0-50.
7. במילים אחרות, כביש חוצה ואדי עארה הוא כביש קטלני, ולא בכדי החליטה הממשלה להשקיע בתשתיות שם.

[לנתונים כפי שהם מופיעים במערכת חצב של אתר משרד התחבורה](#)

לשם הנוחות, ניתן לראות את הנתונים גם על גבי מפה 1.

נספח א: מפה 1

וכן באמצעות טבלה:

נספח ב: טבלת נתונים מתוך מערכת חצב

הסטת הכספים שנועדו לכביש חוצה ואדי עארה לתשתיות ביישובים יהודים

8. מנתונים שנמסרו לארגון סיכוי אופוק עולה כי הכספים שיועדו להקמה וטיוב תשתיות הסעת המונים בכביש חוצה ואדי עארה הוסטו למימון תשתיות תחבורה באזורים של יישובים יהודיים.
9. כך, עולה כי מתוך 557 מיליון ₪ שהוקצו לתכנית, ניתנו הרשאות בסך 507. מתוכן, נעשה שימוש בכ-194.5 מיליון ₪. מתוך כספים אלו, רק **13 מיליון ₪ הושקעו בכביש חוצה ואדי עארה**.
10. מהנתונים עולה כי התקציב אשר הוקצה באופן שאינו משתמע לשתי פנים לכביש חוצה ואדי עארה שימש לפרויקטים אחרים שמשרתים יישובים יהודים: כ-142 מיליון ₪ הושקעו במחלף נחל חדרה, קרוב ל-22 מיליון ₪ הושקעו במקטע שבין חדרה למחלף עירון, וקרוב ל-13 מיליון ₪ הושקעו במקטע שבין מחלף מגידו לעפולה.
11. **משמע, מתוך כ-507 מיליון ₪ שהוקצו במסגרת תוכנית החומש לטובת פרויקט כביש חוצה ואדי עארה, הושקעו בו עד כה כ-13 מיליון ₪ בלבד**. זאת ועוד, כ-180 מיליון ₪ מן התקציב

הוסטו והוקצו ללא הרשאה לפרויקטים אחרים, אשר לא לשמם יועד התקציב מלכתחילה, ובאופן שמיטיב עם יישובים יהודיים.

נספח ג: מענה לבקשת חופש מידע מיום 18.5.2025

נספח ד: מענה לבקשת חופש מידע מיום 29.1.2026

לשם הנוחות, ניתן לראות את הנתונים גם על גבי מפה 2:

נספח ה: מפה 2

12. משיחות שקיימנו עם גורמים במועצות המקומיות והעיריות באזור, עולה כי נמסר להם כי פרויקטים אשר אושרו במסגרת תת"ל 38 לעניין תשתיות כביש 65 חוצה ואדי עארה מעוכבות בשל היעדר תקציב. הדבר מעורר חשש ממשי כי אין לכם כוונה להשקיע את גם את יתר הכספים אשר תכנית החומש יעדה לכביש חוצה ואדי עארה במטרתם.

המגעים עם משרד התחבורה ונתיבי ישראל

13. ביום 18.5.2025 פנינו אליכם בבקשה כי התקציב אשר הוקצה מפורשות להקמת מערכת הסעת המונים לאורך כביש 65 חוצה ואדי ער יושב לייעודו המקורי.

14. באותו היום נענינו על ידי פרג פראג, ראש אגף מיעוטים במשרד התחבורה, בדוא"ל קצר שלשוננו: "הנתונים לא נכונים כלל והטענות לא ברורות לנו. נשיב לפנייה זו בהתאם". במסגרת הדוא"ל הורה מר פראג על אדם בשם אבי (ככל הנראה אבי דרוט, נציג שרת התחבורה וחבר מועצת הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים), להכין את תגובת האוצר בעניין התקציב.

15. בימים 27.6.2025 ו-25.8.2025 נשלחו תזכורות בעניין, אך מענה אין.

חריגה מסמכות ופגיעה בזכויות

16. נזכיר את המובן מאליו – בהתאם לעקרון החוקיות, "רשות מנהלית רשאית לפעול אך ורק בדל"ת אמנות הסמכות שהוקנתה לה בחוק, ואין היא רשאית לבצע פעולה שאותה לא הוסמכה במפורש לעשות" (בג"ץ 4455/19 טבקה נ' משטרת ישראל, פס' 15 לפסק דינה של הנשיאה חיות ((25.1.2021)).

17. הסטת תקציבים אשר הוקצו באופן מפורש ושאינו משתמע לשתי פנים לשם הקמת מערכת הסעת המונים בכביש חוצה ואדי עארה לפרויקטים אחרים הינה פעולה ללא סמכות, וככזאת בלתי סבירה ובניגוד לדין. מדובר בהתנהלות בלתי סבירה באופן קיצוני במיוחד לנוכח הצורך הזועק של טיוב תשתיות התחבורה בכביש חוצה ואדי עארה, על הסכנות שכרוכות בנסיעה בו ועל העומסים שבו.

18. בנוסף, הסטת תקציב התחבורה לפרויקטים שחורגים מתוכנית החומש, פוגעת בזכותם הבסיסית של תושבי ואדי עארה לשוויון. הזכות לשוויון מחייבת את הרשויות בכל מעשה מנהלי, לרבות כשמדובר בהענקת הטבות או הקצאת משאבים לאור החלטה ממשלתית. בענייננו, השאלה איננה היעדר השוויון בהחלטה עצמה, אשר דווקא ביקשה לקדם את השוויון, אלא באופן יישום החלטה זו ובתוצאה הסופית המתקבלת, לפיה על חשבון תקציב המיועד לסגירת פערים בין האוכלוסיות, התקציב מנותב כדי להגדילם.

19. להסטת התקציב המפלה השלכות ישירות ועקיפות נוספות על זכויותיהם של תושבי ואדי עארה הערבים. מלבד הזכות לשוויון, כפי שצוינה לעיל, זכויות רבות נפגעות בשל חסמי הנגישות התחבורתית ביישובים הערבים למקומות תעסוקה, מוסדות חינוך ובריאות ושירותים ציבוריים אחרים. כן, ונוכח הסיכון הכרוך בנסיעה בכביש חוצה ואדי עארה, זכותם של התושבים לשיפור הבטיחות נדחית שוב, וסיכון חייהם נותר לא מטופל.

20. העובדה שמרבית התקציב מושקעת במחלף חדרה מעוררת חשש כי החלטותיכם נגועות בשיקולים זרים, וכי במקום לתת משקל ראוי לשיקולי תחבורה, שוויון וכן לייעודם המקורי של הכספים, ניתן משקל מכריע לרצון להשלים את פרויקט חדרה. כך בפרט לאור התבטאויותיה של השרה רגב בעניין רצונה לקדם את העיר חדרה ואת מחלף חדרה ("משרד התחבורה אישר השקעה של מיליארד וחצי ₪ בשיפור התחבורה בחדרה" **מעריב אונליין**, 29.3.2023).

21. בלי להקל ראש בצרכי העיר חדרה, סעיף 4 לחוק יסוד: הממשלה קובע כי לממשלה אחריות משותפת, קרי, כל אחד מחברי הממשלה הוא שותף מלא להחלטות הממשלה, בין אם ההחלטה התקבלה על ידי מליאת הממשלה ובין אם לא. על כן, משרד התחבורה והעומדת בראשו, מחויבים לפעול בהתאם להחלטת הממשלה, ובפרט להקצות משאבים בהתאם למטרות החלטת הממשלה 550.

22. לסיכום, הסטת תקציב זה וניצולו לפרויקטים שמחוץ לתוכנית החומש – תקציב שמלכתחילה היה בבחינת טיפה בים הצרכים של הישובים הערבים בוואדי עארה וכלל משתמשי כביש חוצה ואדי עארה – היא מעילה ביעדי החלטת הממשלה. האבסורד זועק לשמיים כאשר משרדי ממשלה וחברות ממשלתיות מנתבים משאבים המיועדים לחברה הערבית, לצמצום פערים היסטוריים אל "פרויקטים זמינים" – לשון נקייה שאינה אלא הסוואה להעדפה שיטתית של יישובים יהודים. בעוד תושבי ואדי עארה נאנקים תחת עול תשתית תחבורתית קורסת שמסכנת את חייהם, משרדיכם בוחרים ללא סמכות להסיט את התקציב הייעודי עבור כביש חוצה ואדי עארה אל פרויקטים אחרים שלא קשורים באופן ישיר לאזור ואדי עארה ולצרכי התושבים הערבים.

23. לאור כל האמור, נבקשכם להורות על החזרת התקציב לייעודו המקורי, כפי שנקבע במפורש בסעיף 17(ד)(3) להחלטת הממשלה 550. כמו כן, נבקש לקבל פירוט מלא לאופן ניצול התקציב שבסעיף 17(ד)(3), הפרויקטים המתוכננים ומה התקציב עבור כל אחד מהם, וכן לוח זמנים ברור ומחייב לתכנון הפרויקטים ולביצועם.

24. אנו תקווה כי לא יהיה צורך בפנייה לערכאות בעניין מובהק זה,

בברכה,

הגר שחטר, עו"ד

עביר ג'ובראן, עו"ד

העתק:

הרשות לפיתוח כלכלי בחברה הערבית, המשרד לשוויון חברתי.
מר פרג' פראגי, ראש אגף מיעוטים, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים.